

Българска

Издание
на Съюза
на лесовъдите
в България

ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 4 (68), год. XIV, октомври 2018 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

Многостранны аспекти и измерения
на социалните функции на горите

На стр. 2

Съюзен живот

Юбилейна среща

На стр. 4

Бележити лесовъди

Д-р инж. Алекси Дамянов - живот,
посветен на стопанисването на горите

На стр. 6

90 години Държавно горско стопанство - Брезник -

Горди със своята история, уверени с приноса

На стр. 8

XXI годишна среща на ръководството на Съюза на европейските лесовъди

На 26-30 септември в гр. Козенца, Италия, се проведе XXI-та годишна среща на ръководството на Съюза на европейските лесовъди (СЕЛ). В срещата взеха участие 50 представители на ръководството от 16 професионални организации на лесовъдите от 13 държави. Съюзът на лесовъдите в България е редовен член на СЕЛ от 1997 г. и активно участва във формулирането на политиката и осъществяването на неговата дейност, като има член на Президентството на СЕЛ - д-р инж. Анна Петракиева, и три гласа в ръководството на СЕЛ - проф. д-р Иван Палигоров, инж. Борис Господинов и инж. Севдалина Димитрова.

Годишната среща се проведе в Посетителския център на Националния парк "Сила", представителен със своята история, природа, култура и икономика, разположен в сърцето на Средиземноморието. Националният парк е създаден в днешния си вид през 2002 г., когато са обединени Историческият Калабрийски национален парк (обособен през 1968 г.) със защитени територии от особено екологично значение - Сила Гранде, Сила Пикола и Сила Грека, на обща площ

от 73 695 хектара. Емблема на парка са популациите от калабрийски черен бор и от вълк, която е под строга защита от 1979 година.

Срещата започна с технически семинар "Устойчиво управление на горите за развитие и предоставяне на екосистемни функции и услуги". Бяха представени 5 презентации от Италия - на Марко Бонавия - член на борда на Конфедерацията на професионалистите в областта на земеделието и горското стопанство, на тема "Устойчиво управление на горите за развитие и предоставяне на екосистемни функции и услуги"; на Джиорджио Маттеуци - директор на Института за земеделски и горскостопански системи в Средиземноморието, "Климатичните промени и горите: многоцелево управление за подпомагане и адаптация (с практически примери)"; на Франческо Йоино - от Университета в Калабрия, "Устойчиво управление на горите от калабрийски черен бор в планинската част на Националния парк "Сила"; на Стефано Скалерцио - от Изследователския център по горско стопанство и дървесина "Биологичното разнообразие на екосистемите от калабрийски черен бор: реликти

ни популации и процеси на еволюция в Национален парк Сила"; на Салваторе Ди Фацио - директор на магистърска програма в Средиземноморския университет в Реджио Калабрия "Културните екосистемни услуги от горския ландшафт. Наследство и образователни аспекти". Томаш Маркиевич - регионален директор в Държавния горски холдинг на Полша, говори по темата "Избрани два проблема на полското горско стопанство". Андреа Беллучи - представител на Федерацията на професионалистите в областта на земеделието и горското стопанство на Калабрия презентира "Ролята на лесовъдите професионалисти в устойчивото управление на горите на Италия и Калабрия". По поставените проблеми бе прието обобщение за най-важните насоки в съвременната горска политика и позицията на СЕЛ. Всички презентации ще могат да се ползват от интернет страницата на Съюза на европейските лесовъди.

По време на Годишната среща на ръководството на СЕЛ фокусът бе съсредоточен върху две групи въпроси. Първата е свързана с участието на представители

на ръководството в срещите на ЕК - Групата за диалог по въпросите на горското стопанство и корка, Експертната група по индустрия, базирана на продуктите от горите, Европейският горски процес, Горската комуникационна мрежа, Конгресът по горска педагогика и други. Бяха дискутирани и постиженията на СЕЛ при осъществяване на проекти по "Горска педагогика", студентските летни стажове и други. Втората група въпроси се отнасяше до организационното състояние, като бяха обсъдени и приети Работният план за периода 2018-2019 г., отчетът за бюджета на СЕЛ за 2017 г. с доклад на одиторите, както и бюджетът за 2018 година.

Приета бе поканата на Швейцария за домакинство на Годишната среща на ръководството на СЕЛ през юни 2019 г., както и на Франция за следващия конгрес на СЕЛ през 2021 година.

За участниците в срещата бе организирано посещение в Националния парк "Сила", започнало от административната сграда, където бе представена историята на парка и неговото управление (след 2016 г. паркът се охранява от карабинерите, а всяко посегателство се наказва

много строго). Бе представено и направеното от ръководството на парка предложение да влезе в листата на биосферните резервати на ООН, в програмата на ФАО "Човек и биосфера". На брега на едно от естествените езера бяха представени чудесните пейзажи и красивите ландшафтни композиции, съчетаващи гори, пасища, земеделски земи, водни площи и населени места. По-късно бяха посетени два обекта в горите от калабрийски черен бор, където бяха демонстрирани методи за извеждане на възобновителни сечи с естествено възобновяване чрез равномерно по цялата площ отваряне на котли, както и избирането и маркирането на дърветата за сеч с интензивност на сечта не повече от 25 % от обема. Бе обяснено как се извършва сечта в тези насаждения, за да се постигне поставената цел в дългосрочен план - запазване на състава и опазване на биологичното разнообразие и ландшафта, характерен за територията на националния парк. Във втория обект бе демонстрирано извеждане на възобновителна сеч в насаждение - частна собственост, при която се прилага технологията - сеч,

повалване, кастрене и разкройване в сечището, извоз на сортиментите с коне и транспорт с товарен автомобил, снабден с грайфер за товарене. Качеството на стоящите дървета позволява добив на над 80 % строителната дървесина, което се дължи освен на биологичните особености на вида и на условията на средата, характерни с висока средна годишна сума на валежите (над 1200 мм/м²), независимо от надморската височина - около и над 1200 метра.

Бе организирано и посещение на природната забележителност "Гигантите на Сила", където участниците бяха впечатлени от размерите на запазени дървета от калабрийски черен бор на възраст 300-400 г., създадени изкуствено за защита на долината. Средният диаметър на дърветата е от 80 до 130 см, с височина 35-40 метра. В хралуци на някои от дърветата се събират спокойно по 4 човека.

Всички предоставени по време на годишната среща материали, книги и наръчници, както и рекламни материали за Националния парк "Сила", ще бъдат предадени за ползване в библиотеката на Лесотехническия университет.

Ръководството на СЛБ изказва своята благодарност на всички спомоществатели, най-вече на директорите на ЮИДП - Сливен, СИДП - Габрово, ЮИДП - Смолян, както и на директора на ЮЗДП - Благоевград, и на изпълнителния директор на ИАГ при МЗХГ. Без целевите дарения на тези институции участието на представителите на Съюза на лесовъдите в България в Годишната среща нямаше да бъде възможно.

Проф. д-р Иван
ПАЛИГОРОВ
д-р инж. Анна
ПЕТРАКИЕВА
инж. Севдалина
ДИМИТРОВА
инж. Борис
ГОСПОДИНОВ

Многоостранните аспекти и измерения на социалните функции на горите

Погледнато в исторически аспект, главният продукт от гората е производството на дървесна суровина, която намира приложение във всички области на човешкия живот. Под влиянието на редица социални фактори се налага горите да се използват по-широко като среда за отпих. Интензивното развитие на различните форми на отпиха сред природата, най-вече в горите, през последните десетилетия се дължи на няколко фактора. Сред тях са развитието на научно-техническия прогрес и нарастването на броя на населението в по-големите градове; разрастването на урбанизационните процеси и свързаното с тях утежняване на градските условия; засилващото се влечение към природата като контрастираща на града среда; повишаването на жизнения стандарт, увеличаването на свободното време и продължителността на отпиха; нарастването на подвижността на населението; наличието на по-добро разбиране на ролята и значението на контакта с природата за живота на човека, за неговото здраве и култура.

Много от тези социални фактори винаги са играели важна роля за интензивното развитие на различните форми на почивката в гората. Многообразието и многоостранните функции като елемент за формиране на природната среда, в която основен ландшафтен елемент е гората, водят до непрекъснато нарастване на броя на посетителите в тях. При стопанисване на тези гори е необходим индивидуален подход към отделните дървета за формиране не само

на дървостоя, но и на горския ландшафт.

В съвременното общество (Робев, 1977) се смята, че към обезпечаването на рекреационното обслужване спадат осъществяването на пейзажооформяща роля на горите и възпитателното и научнопознавателното им значение. Към тези сравнително нови за науката и практиката възможности при обезпечаване на визуалната ценност на ландшафта се причислява и неговата сложност. Оттук произтича заключението, че красотата на ландшафта трябва да се отнесе към категорията на важните за обществото и държавата природни ресурси, подлежащи на охрана и създаване.

Поради нарастващия стремеж на хората към отпиха в горската среда, се налага въз основа на предназначението на горите тяхното категоризиране и разработване на указания и насоки за стопанисване.

Ролята на гората като фактор за прочистване на въздуха от отровни газове. С бързото развитие на техниката и транспорта в атмосферата се изхвърлят повече от 200 вида отровни вещества. Чрез асимилацията растенията усвояват CO_2 и отделят кислород в еднакви съотношения. Установено е, че при 60-метрова горска ивица след разлистването на дърветата концентрацията на въглеродния двуокис намалява от 1.7 до 3.0 пъти.

През вегетационния период зелените насаждения понижават запрашеността с 42 %, а през мъртвия - с 37.5 % (Мирчев, Флоров, 1972). Само едно 100-годишно буково дърво, за да поеме необходимия му CO_2 , ежедневно преработва 20 000-30 000 литра въздух.

Гората като производител на фитонциди. Науката е установила, че всяко растение произвежда фитонциди. Според някои учени за едно денонощие 1 ха широколистна гора отделя 2 кг, а иглолистната 5 кг бактерицидно действащи фитонциди.

Влиянието на гората върху подобряването на климата. Един от основните фактори за възобновяването, състава, развитието и продуктивността на гората е климатът. Но и гората оказва активно влияние върху подобряването му. Изучаванията на Л. Молчанов, В. Рахманов, И. Маринов и други сочат, че средногодишно валежите са със 17 %, а според Еитиген - 10 %, повече над гората отколкото в

открито поле. Влажността на въздуха в гората е с 15 % по-висока, а изпарението от повърхността на почвата е от 3 до 5 пъти по-малко от откритите места. Осветлението в гората се намалява в посока от короните на дърветата към почвата. Гъстите и с голяма склопеност смърчови и елови насаждения например пропускат само 2-5 % от общото количество на светлината. За 13-годишни дъбови насаждения осветлението на повърхността на почвата е 0.6 % от пълното дневно осветление, за 42-годишни - 36 %, за 135-годишни - 2.1 на сто. През годината средната температура на почвата в гората е с 1.5° по-ниска от температурата на открито, а през зимата с 0.5-1.0° по-висока. На всеки 100 м височина температурата се понижава с 0.5-0.7 градуса.

Изследванията показват, че скоростта на вятъра в короните на дърветата е 4 пъти по-малка, отколкото на открито на същата височина, и 9 пъти по-малка в при-

земния слой.

Тези и някои други показатели сочат, че гората е активен климатообразуващ фактор, който по отношение на здравословното състояние на почиващите според изследванията се определя като комфортен, подкомфортен и надкомфортен обект.

Влияние на гората върху йонизацията на въздуха. Учените медици са установили, че леките отрицателни йони оказват положително влияние върху здравословното състояние на човека, укрепвайки сърдечно-съдовата и нервната система

Гората като прахоуловител. Гората пречиства въздуха от прах и аерозоли. Например хектар гора може да задържи от 1 до 3 тона прах годишно, а някои дървесни видове и повече.

Шумопоглътящата роля на гората. Гората е сигурна бариера и срещу шума. Установено е, че ивица гора, широка 200-250 м, намалява шума с 30-40 децибела. Затова в гората, през която минават натоварени с транспортни средства пътни артерии, на 400-500 м навътре в насажденията почти не се чува никакъв шум.

И в това отношение горската тишина с лятната прохлада и горските цветни поляни е прекрасна жизнена среда за човека.

Естетическото въздействие на гората върху човека. От изучаванията на различни автори е установено, че по-голямо естетично въздействие върху човека оказват смесените от различни дървесни видове насаждения. По мнението на

специалистите в областта на естетиката от XIX в. широколистните гори предизвикват по-радостно впечатление, отколкото иглолистните, но и иглолистните, от своя страна, поразяват с архитектурната на короната и стъблата си и със своята величественост. Особено естетично въздействие оказват горските поляни, осяени с дъхави горски цветя, разнообразният пейзаж от голини, скални петна и изобщо горският пейзаж в своето разнообразие.

Гората като производител на кислород. Горите заемат около 30 % от територията на планетата. Но те са неравномерно разпределени както по континенти, така и по отделни държави. Неравномерно са разпределени горите и у нас. Установено е, че хектар гора за един вегетационен период отделя 14 т кислород и консумира 20 т въглероден двуокис (Мирчев, Флоров, 1972). Отделеният кислород се пренася от вятъра на големи разстояния и във всички точки на земята.

Изключително голямо значение за селското стопанство има **водоохранната и почвозащитната роля** на гората. Тя регулира водния режим на реките и ги превръща в постоянен източник за напояване. Гората намалява силата на водната и на ветровата ерозия. Полезитните горски пояси пазят посевите от сухите ветрове, разпределят по-равномерно снежната покривка, с което се увеличава и добивът от земеделските култури.

Проф. д-н. Евгени
ДИМИТРОВ

Възобновяването на горите и влиянието на природните условия

За устойчивото развитие на горите голямо значение има успешното им възобновяване. Възобновителните процеси зависят от биологични особености и екологични изисквания на дървесните видове, влиянието на различни природни условия и от антропогенни и други въздействия. За нашите планински гори от поясите на смърча и на бука растежната среда е много важен фактор за състоянието и възобновяването им, защото България е част от най-южната граница на разпространението на смърча (*Picea abies*) и на бука (*Fagus sylvatica*) в Европа. Природните условия са разнообразни, като проявяват различно влияние в гората и тук разглеждаме само някои от тях.

Климатът влияе върху разпространението на горите и е установено, че тяхното развитие и възобновяване зависят предимно от климатични и почвени условия. Поради това в някои гори се извършват стационарни изследвания върху тяхното състояние и възобновителни процеси, правят се метеорологични наблюдения и из-

мервания на климатични елементи за създаване на база данни за промени в климата.

За развитие на горските насаждения голямо значение има продължителността на вегетационния период, или времето от годината с температура на въздуха над 10°C. Върху възобновяването и състоянието на горите влияят микроклиматичните условия на горските територии, възникващи от преразпределянето на топлина и влага. Много добре изразено е влиянието на релефа, изложението и наклона на склоновете върху температурата. При повишаване на надморската височина климатът става по-хладен и по-влажен и се скъсява вегетационният период.

За възобновяването и разпространението на горите валежите и температурата се разглеждат като основни климатични показатели. Гората задържа значително количество от валежите и от направени проучвания е установено, че това количество е по-голямо за съставените от иглолистни видове насаждения. При по-

голяма сила на дъжда намалява количеството на задържания валеж от короните на дърветата. В лесовъдството са познати начини за подобряване на условията за лесовъзобновяване на почви с излишък от влага, за намаляване на много голямо почвено навлажняване, за подобряване на воднопропускливостта и физичните свойства на почвата.

Влажността на въздуха има голямо значение за възобновяване на гората, растежа на пониците и подрастата и развитието на дървес-

ната растителност. Отрицателно влияние имат продължителните безвалежни периоди. Това е най-ясно изразено в долната лесорастителна зона, особено на склонове с южно изложение или с южна компонента и плитките песъчливи, каменисти

почви. Поради недостиг на въздушна и почвена влага при силни засушавания започват да съхнат дърветата и отделни части на насажденията. Много чувствителни към продължителни засушавания са пониците на бука, смърча и други видове, а пониците на дъба са по-устойчиви. Има различни начини в лесовъдството за борба срещу засушаванията. Много високите температури оказват отрицателно влияние на поници и млад подраст, особено при внезапно изреждане на дървостой. Прегаряне на кората се наблюдава при внезапно откряване на дървета с гладка и тънка кора.

На възобновяването и състоянието на горите влияят и ниските температури. Начин срещу мразобойни ями е създаването на котли с по-малки размери в насажденията. При подпомагане на възобновяването не трябва да се образуват микропонижения, поради което част от почвата се връща обратно за ограничаване на мразоизтеглянето на поници и подраст. За намаляване или предотвратяване на

мразобойни по стъблата се отглеждат например дъбове, ясен и други видове в смесени насаждения, с въвеждане на втори етаж от подходящи спътници, които да изпълняват ролята на "шуба".

Климатичните промени и сегашното състоянието на горите в долната лесорастителна зона са едни от най-дискутираните теми. С особено внимание се обсъждат възобновяването и лесовъдските дейности в издънковите гори у нас. Въвеждането на повече лесовъдски системи за стопанисване по състояние на насажденията изисква съобразяване с конкретни характеристики за всяко от тях, както и с особености на месторастенията и други фактори на растежната среда.

Поради това се препоръчва да се извършват метеорологични наблюдения и измервания на елементи на климата на различни места, за да се обхванат повече гори при различни надморски височини и климатични условия.

Доц. д-р Надежда
СТОЯНОВА

Възстановяване на горите в България

Бялата мура на Витоша: естествено или изкуствено разпространен вид?

Бялата мура (*Pinus peuce Griseb.*) е автохтонен реликтен петиглен бор, разпространен главно на Балканския полуостров в два изолирани помежду си района на възникване - на запад от Вардарската долина, където расте в диапазона на бука (800-1200 м н.в.) и на изток от нея, в зоната на елата и смърча (1300-2100 м н.в.) (Антонов, 1937).

Поради климатични и антропогенни въздействия (опожаряване, безразборна паша, пресилено ползване) беломуровите гори силно са стеснили природното си разпространение, а някои от тях са получили производни черти. Тези гори изискват активна намеса на лесовъда и прилагане на изкуствени методи за възстановяване в естествените и извън тях райони на разпространение.

Според Радков (1965) естественото разпространение на бялата мура е в горната лесорастителна зона и достига алпийската граница на гората. Видът понася ниските температури (средногодишната е 3-4° C) и расте на почви с относително богатство и висока степен на аерираност.

При благоприятна проветривост, най-вече върху каменисти и скалисти субстрати, бялата мура се отдалечава твърде много от алпийската граница на гората и се разпростира при значи-

телно по-високи температури (Донов, 1962) и при по-малки надморски височини. Тази й екологична пластичност позволява в рамките на биотичния ареал (средногодишна температура 7-8°C) да се създават изкуствени дендроценози и извън горната лесорастителна зона.

В антропогенните екосистеми абиотичните фактори са същите както при естествените, но са с променени параметри, с цел създаване на по-подходящи условия за реализиране на генетичния потенциал. Тези системи са неустойчиви и могат да съществуват при непрекъснато поддържане от човека. Тук липсва класическата хранителна верига, поради което и антропогенното въздействие е насочено към свеждане до минимум на конкуренцията, т.е. до оптимизиране на биотичните фактори. Променени са пространствената структура и социалният рангов порядък в насаждението (Недялков, 1994).

В своето историческо формиране и развитие Витоша се е обособила като Западен дял на Вакарело-Завалската планинска редица, оформен по течението на р. Искър (Гълъбов, 1966). Геотектоничната еволюция на Витоша има специфични особености, които й придават характер на самостоятелна гео-

морфологична единица, съставена от диорит, андезит, варовик, доломит, мергели и шисти, обособяващи богато разнообразие на дървесни формации от цер, благун, горун, габър, ела, черен и бял бор, смърч. В района над 1300 м н.в. се оформя пояс на хладен планински климат със средна годишна температура 3.3°C, характерен за умерено-континенталната област. Валежният максимум е през юни, средната годишна влажност има стойности (от низината до в. Черни връх) от 72 до 81 %, при валежи от 750 до 1300 милиметра. Снежната покривка се задържа от 55 до 202 дена.

Над 1400 м н.в. се формира подпоясът на горнопланинските иглолистни гори, съставени предимно от дървета, образуващи един дървесен етаж с висока степен на склопеност (Таманджиев, 1927).

В подпояса на високотопанските гори (1500-1800 м н.в.) основен дървесен вид е смърчът, примесен с бял бор, бук, ела и трепетлика (Гатева, 1989).

В най-високите части на планината (1880-2000 м н.в.) иглолистните гори от смърч очертават горната граница на гората, която е понижена в резултат на безразсъдната човешка дейност, свързана със скотовъдството и минното дело (Захариева, 1940).

Има ли находища от бяла мура на Витоша планина?

Според изучаванията на Ст. Петков (1921) селяните от с. Бояна и околните села наричат смърча с името “мура”, “муре”. Стоян Брънчев (1918) пръв споменава, че бялата мура се среща в м. Дервишка бачия и изворите на Бистришка река. Петков през лятото на 1915 г. открива саморасло беломурово съобщество на източните склонове на Витоша. Редките екземпляри не надвишавали 10 м височина в предпланинския пояс между 1600-1800 м н.в. и водят началото си от Рилската област (Димитров, 1922, 1963). Към 1937 г. са описани 13 нискорастящи беломурови индивида. През периода 1937-1942 г. Пенев уточнява 18 находища с 36 дървета. Георгиев (1927) и Урумов (1930) споменават за наличие на бяла мура на Витоша в нейните най-високи части, без да посочат размери и находища.

Тези проучвания ни дадоха основание да смятаме новосъздадените беломурови насаждения за гори, растящи извън естествената зона на развитие.

Едни от най-старите изкуствени насаждения от бяла мура у нас са създадени около хижа “Алеко” на Витоша. През 1925 г. Софийското туристическо дружест-

во “Щастливеца”, подпомогнато от Отделението на горите при Министерството на земеделието, предприема залесяване в местността Брезовица. За осигуряване на фиданки е устроен малък разсадник при хижата (Йорданов, 1977). От произведените посадъчни материали през 1925 г. на Витоша са засадени 6000, а през 1926 г. - 30 000 фиданки. Залесявания с бяла мура са правени и през 1934 г. в м. Голи връх (на кота 1880 м н.в.).

След обявяване на Витоша за народен парк през 1934 г. продължава дейността по възстановяване на планинската растителност, унищожена от стопанската дейност на местното население в миналото. В по-високите части се залесява и с бяла мура, като стремежът на лесовъдите е бил с композиционни схеми да се създадат близки до естествените здрави и устойчиви формации (Филизов и др., 1969). Основната причина, довела до по-малкия обем на залесявания с бяла мура, не е свързана с липсата на подходящи условия и площи, а с погрешното становище, битувало дълги години в нашето лесовъдство, че “производството на беломурови фиданки в горските разсадници е неуспешно поради ниската кълняемост на беломуровите семена”. По тази причина е изоставено и залесяването

на бяла мура чрез семена. Балева (1971) публикува научни изследвания, свързани с формирането и развитието на генеративните органи на бялата мура, качеството и количеството на нейното семеносене. Едва в края на 70-те години на миналия век е предложен ефективен метод, основан на биологическите особености на беломуровите семена (Димитров, 1980). Той постига тяхното дружно покълване и поникване чрез преминаване последователно през два температурни режима: топъл - с температура на почвата 18-22°C и студен - около 0°C (от 1 до 1-2°C). Това на практика се осъществява с летен посев в края на август.

Решаването на въпроса за скъсяване на кълнителния период (семенния покой) и масовото поникване на беломуровите семена направи производството на фиданки лесно и сигурно и отвори възможности за широкото им използване в горскостопанската практика.

Въпреки различните екологични условия тенденцията за стабилизиране на темпа на растежа и продуктивността на изкуствените насаждения от бяла мура, растящи извън ареала на Витоша, се запазва, което е гаранция за тяхното бъдещо развитие.

Д-р Христо ЦАКОВ

След екстремния ветровал на територията на ЮЦДП - Смолян

Масовите повреди, причинявани на горските екосистеми на територията на Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, напоследък стават все по-чести и с по-голяма интензивност. На 18 януари тази година естествените иглолистни гори бяха поразени от ветровала, като за ден ураганият вятър унищожил едни от най-ценните иглолистни смърчови и белоборови насаждения на територията на Държавните горски стопанства в Смолян, Смилян, Славейно и други. Общият обем на увредената дървесина възлиза на над 150 000 м³ в дозряващи и зрели насаждения, с пълнота от 0.7 до 0.9 и възраст над 60 години. Във връзка с това бяха предприети бързи и ефективни действия за усвояване на повредената дървесина.

При обследването на насажденията, засегнати от природното бедствие, като лесовъди потърсихме отговор на въпроса само силният вятър ли е причина за увреждането на ценните естествени иглолистни гори. В процеса на обследването на ветровалните насаждения се констатира, най-вече по смърча и елата, във всички възрасти, но най-силно в над 100-годишни екземпляри, при пълнота над 0.7, силното увреждане на дървета с пречупване на известна височина над земята (снимката). Това е един от характерните симптоми на

заболяването, причинявано от гъбата *Heterobasidium annosum* (коренова гъба).

Благоприятни условия за развитие на гъбата са високата въздушна влажност и температура, наличието на мъртва дървесина в насажденията и на корояди и други вредни насекоми. След проникване в кореновите системи на смърча и елата гъбата се развива в стъблата на дърветата и запазва своята жизненост в продължение на десетки години, което я прави трудна за разпознаване по външни признаци. В засегнатите насаждения преобладава бързорастящата форма на обикновения смърч, която, според много автори, е силно податлива на кореново гниене. Този факт се нуждае от допълнително проучване.

В районите, засегнати от ветровала от януари т.г., през миналия век са извеждани голи сечи, след които се извършва изкуствено възобновяване чрез залесяване. Може да

се предполага, че заразените пълнове са източник на следващото заразяване. От друга страна, изведените с ниска интензивност възобновителни сечи са причина за слабата физи-

ческа устойчивост на насажденията. Голямата пълнота забавя естественото възобновяване в насажденията, променя се температурният и влажностният режим в нежелана посока и се намалява физиологическата устойчивост на дървеситоите. Обследванията, които извършихме, показват, че наличният естествен подраст в по-голямата си част е силно угнетен от основния дървостой, а друга част ще бъде похабена при извоза на дървесината.

Тези обстоятелства ясно сочат, че трябва да се пристъпи към прилагането на индивидуален подход към всяко насаждение, опазването на наличния естествен подраст и преразглеждането на интензивността на началото на възобновителните сечи в тези насаждения.

Инж. Здравко БАКАЛОВ
главен експерт
в ЮЦДП - Смолян

Защо отново говорим за огненото бедствие в горите?

Двадесет и първият век с явния прогрес в много области носи в себе си и немалко тревожност и чувство за несигурност. Тоталната промяна на климата, провокирана от неконтролираното въздействие на човешката производствена дейност, ни поднася все повече и повече изненади - валежите с висока интензивност, които причиняват наводнения с голяма разрушителна сила, огромни материални щети и взимат много човешки жертви, екстремните снеговалежи, които стават причина за мощни лавини, отнасящи планински курорти и отнемачи живота на много любители на планината, летните горещини и високите температури, които предизвикват мащабни горски пожари и унищожават не само хиляди хектари горски екосистеми, но изпепеляват курортни и вилни зони, села, а понякога и градски квартали.

През последните години сме свидетели на унищожителните пожари в Калифорния, Испания, Португалия, Красноярския край на Русия. Катастрофален е възникналият в горска територия и прехвърлил се върху населените места пожар от последната седмица на юли т.г. край Атина, Гърция. По данни на Центъра за изследване на епидемиологията на бедствията в Брюксел той е най-смъртоносният в Евро-

па от 1900 година.

Статистиката пази българския “принос” в огнения ад на поредицата от горските пожари през 2000 г., когато броят им стига пиковата цифра 1710, а площите - 574 062 дка, унищожителните пожари от 2001 г. съответно с 825 пожара и 201 523 декара. През периода 2002-2006 г. цифрите намаляват, но остават в рамките на стотици броя пожари годишно и десетки хиляди декари засегната от огъня площ. За да стигнем отново до огнена година - 2007-та, която завърши с 1478 пожара и 429 990 дка засегната площ, от която върховите пожари са върху 70 335 декара. До 2012 г. имаме, но съвсем не успокоителен спад, след като отново броят горските пожари на стотици, а декарите на десетки хиляди.

Големият горски пожар от лятото на 2017 г. край Сивитли и Стара Кресна, унищожил 17 000 дка горски територии, не ни остави да забравим, че горските пожари винаги ще има. И отново постави на дневен ред редица важни въпроси.

В условията на промяна на климата нашата страна трябва да има разработени методи за оценка на пожарния риск в горите и останалите природни територии, както и изградена мониторингова мрежа за наблюдения, сиг-

нализация, организация и контрол върху противопожарното устройство на горските територии, адекватна организация и обезпечаването ѝ със съвременни средства за гасене на горски пожари.

Време е да бъде създадена и оборудвана противопожарна авиация, за която правителството заговори още в началото на демократичните промени у нас. Оправданието, че са нужни много средства, не е адекватно, защото многократно повече струват изпепелените гори, унищожените горски екосистеми, които са основните средообразуващи и климаторегулиращи фактори на планетата. Да не говорим за възможните човешки жертви.

Работещите в горската система отлично знаят какво изпитание представлява всеки пожар. Те обикновено са първите в мястото на запалването и се борят до потушаването му редом с пожарникарите. Обществеността и управляващите не оценяват подобаващо усилията на горските служители, положени в гасенето на горските пожари, и особено във възстановяването на горската растителност след тях. А лесовъдите ги полагат постоянно и неизменно, защото това е смисълът на тяхната професия.

Доц. д-р Янчо
НАЙДЕНОВ

Годишнини

Акад.
Александър
АЛЕКСАНДРОВ
на 80 години

Роден е на 24.09.1938 г. в Стара Загора. Лесовъдско образование завършва във ВЛТИ през 1961 година.

Постъпва на работа в ГС - Цонево. От 1967 г. е в Института за гората при БАН, където през 1976 г. е хабилитиран за старши научен сътрудник, а през 1986 г. е избран за професор. В периода 1986-1993 г. е заместник-директор и директор на Института за гората.

През 1990 г. е министър на околната среда. За член-кореспондент на БАН е избран през 1995 г. и за академик - през 2003 година.

Акад. Александров е високоерудирен учен. Научните му приноси са значителни, като обхващат различни направления в областта на лесобиологията, генетиката, лесовъдството и горски-

те култури и в развитието на горския отрасъл и екологичната политика на България. Неговите приложни разработки са насочени към повишаване на производителността на горите, създаване на бързорастящи смърчови култури, изграждане и стопанисване на семеипроизводствена база. Част от изследванията на Югоизточна и Централна Европа са осъществени и с непосредственото участие на акад. Александров по линия на IUFRO и Европейската програма за горски генетични ресурси.

За своята последователна научноизследователска дейност и висока лесовъдска култура акад. Александър Александров се ползва със заслужено уважение от лесовъдската колегия у нас.

Инж. Иван
РАДОЙКОВ
на 85 години

Роден е на 31.07.1933 г. в гр. Гоце Делчев, Благоевградска област. Завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1957 година.

Работи последователно в Горските стопанства "Беслет" и Сатовча.

От 1965 г. до пенсионирането си през 1994 г. е директор на ГС - гр. Гоце Делчев, където се изявява като висококвалифициран лесовъ-

вд с определен принос в залесяването и стопанисването на горите в Гоцеделчевския край. Негово дело са създадените десетки хиляди декари горски култури, както и строителството на горски пътища и сгради в горите.

Инж. Иван Радойков е изтъкнат лесовъд с изключителен принос за успешното развитие на горското стопанство у нас.

Инж. Христо
ХРИСТОВ
на 70 години

Роден е на 24.08.1948 г. в Нови пазар, Шуменска област. През 1976 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Започва работа в ГС - Шумен. Заместник-директор на РДГ - Шумен е от 1991 до 1997 г. и началник на РУГ - Шумен, през 1997-1998 година. От 2009 до пенсионирането си през 2011 г. е главен експерт в ИАГ с офис в Шумен.

През 1993 г. защитава докторска дисертация. Като експерт по залесяването и

директор на регионалната горска структура има значителен принос в благоустрояването на разсадниците, създаването на семедобивни градини от акация и стопанисването на интензивни горски култури. Значителен е приносът му в създаването на хиляди декари горски култури и в превръщането на издънковите церови гори в семенни.

Д-р Христо Христов е автор на многобройни публикации по проблемите на горското стопанство.

Съюзен живот

Юбилейна среща

На 31 август ДПП "Беласица" - с. Коларово, бе домакин на традиционната среща на Дружеството на лесовъдските ветерани от региона. 62 участници, сред които бивши директори и служители на горските и ловните стопанства от областта, се събраха в конферентната зала на Информационния център на Парка. Присъстваха инж. Антоанета Дивилска - зам.-директор на ЮЗДП - Благоевград, проф. д-р Иван Палигоров - председател на Съюза на лесовъдите в България, инж. Георги Янкулов - директор на РДГ -

Благоевград, инж. Добриел Радев - директор на ДПП "Беласица". Заслужилите лесовъди, отдали труда си за благо на българската гора, бяха приветствани от инж. Страхил Иванов, дългогодишен директор на ГС - Петрич. Той разказа как преди точно 20 г. в м. Маркови кладенци група лесовъди решават да се създаде Дружеството на лесовъдските ветерани от Благоевградския край. Идеята се осъществява и оттогава ветераните се събират всяка година. Присъстващите бяха при-

ветствани и от председател на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров. Встъпителното слово и приветствие направи инж. Добриел Радев, който поясни значението на създаването на природните паркове. Инж. Маргарита Георгиева представи с кратка презентация дейността, която извършва Дирекцията на парка. Отчет за дейността на Дружеството направи неговият председател инж. Минко Пъдевски. В доклада си той отбеляза заслугите на пър-

вия председател д-р инж. Ангел Тюфекчиев и на почетния председател инж. Стойчо Чимев. По традиция на юбилярите бяха връчени грамоти и сувенирни часовници. 80 години навършват инж. Елена Чучулайна и инж. Асен Плеснев, а 70 години - Трайчо Навяков, Цветко Алексиев, инж. Иван Рачев, инж. Мария Томаниева, инж. Михаил Михайлов и инж. Костадин Попов.

Инж. Михаил
МИХАЙЛОВ

Горски пожари

Няколко "неудобни" въпроса

Хиляди лесовъди и горски работници с риск за здравето и живота си, по силата на закона и субординацията, а голяма част и с любов към горите ни, не жаят сили, време и здраве в потушаването на горските пожари. Да оставим настрана, че за медиите те не са герои от първа линия. По-важното е какво прави правителството за решаването на редица въпроси, които все по-често се разискват в професионалните среди.

Първият е защо създаването на противопожарната авиация се подмята от времето на правителството на Иван Костов и продължава да не се решава? Дори Македония има такава авиация. Три специализирани хеликоптера "Sikorsky/Erickson S-64 helitanker firefighter" биха намалили големите горски пожари значително. Не звучи сериозно обяснението на гл. комисар Николай Николов - директор на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението", че струват скъпо, затова не можем да си ги позволим. Една такава машина пренася до 16 000 л вода и се самозарежда за секунди. За сравнение пригодените за целта хеликоптери от Българската армия пренасят 2500-3000 л и се зареждат ръчно. А относно цената, някой пресмята ли унищожените екосистеми, труда и здравето на лесовъдите и горските работници, амортизираната техника, включително и тази на дърводобивните фирми? А на другите организации и хора,

участващи в гасенето?

Кога извънредният и рисков труд на лесовъдите ще започне да се оценява и заплаща? А трудът на работниците от фирмите? А разходите за техниката? Утешителните награди, раздавани понякога и не на всички участници в гасенето, само създават допълнително напрежение и демотивация. И един друг момент, който се пропуска разсеяно, когато ежедневно голяма част от един колектив е ангажирана в гасене на пожари, често далеч, в други райони, а оставащите поемат и техните текущи задължения, не трябва ли този труд да е заплатен?

Следва и въпросът за защитни облекла и средства и липсата на медицинско лице, все неща, изискващи се от закона. През годините бяха закупени защитни облекла, но дали някой от ръководството в горите ще се наеме с тези облекла само да стигне до

пожара, често час-два преход, а пък при 35-40 градуса да гаси с тях?

Ежегодно в горската система се харчат милиони за противопожарни кули, средства за комуникация и специализирани автомобили. Някой би казал, че се усвояват милиони. Но в XXI в. сме, във века на технологиите, и всеки може през телефона си да види колко спътника има над страната ни в реално време. Сателитното наблюдение вече не е лукс и се прилага за ранно откриване на огнища на горски пожари по цял свят. Ние обаче ще строим кули, ще слагаме камери или ще гледаме през бинокъл!

Всеки, който е участвал реално в гасенето на горски пожар, знае, че 10 обучени, оборудвани и мотивирани лесовъди вършат повече работа от 100 други - доброволци или привлечени от други организации. Специа-

лизирано обучение на служителите и мерки за мотивацията им обаче няма.

МВР няма капацитет и ресурс да работи по браконьерствата и посегателствата в горите, ние увеличаваме правомощията и разходите на горската система. Пожарната няма ресурс за справяне с пожарите, увеличаваме нашите задължения и разходи. Пътната агенция нямат ресурс, горските правят разходи за почистване на пътища. Списъкът на несвойствени и неосновни дейности на лесовъдите може да продължи. А остана ли лесовъдството?

И въпреки всичко българската гора все още е обгряжена и опазена. Засега.

Успех и адмирации за всички лесовъди и горски работници, които спасяват от огъня гората ни!

Инж. Андрей МИЛЕНКОВ
председател
на УС на ФОРЕСТ БГ

Златна треска в горите

През последните десетина години в горските територии се наблюдава стихийен процес, който, за съжаление, протича без ефективната намеса на собствениците и горските стопани.

В България се срещат естествено 6 от 7-те известни европейски вида трюфели, които са с най-висока търговска стойност на кулинарните пазари в света. Всички видове трюфели се развиват единствено в горска среда в симбиоза с доста дървесни видове.

Практиката от последно време показва, че трюфелите са често срещани, на места - много обилно. Постепенно трюфелите се превърнаха в обект на усилен "лов" и експортна търговия. По експертни данни в последните няколко години износът достигна 200 000-400 000 кг годишно. Най-много количества се изнасят от вида летен трюфел. По изкупни цени това количество е на стойност над 40 млн. лв., а по експортни цени - повече от 40-50 млн. евро. В цени на дребно на западните пазари стойността набъбва до над 100-150 млн. евро. Цялата продукция се реализира в черния или сивия сектор на икономиката. Прилагат се методи на измами и ограбване в една напълно неконтролирана дейност. Поради тази причина ловът и реализацията на трюфеловото богатство в страната е чудесна среда за развитие на корупционни процеси в системата на горите и други институции с контролни функции.

Макар че трюфелите почти изцяло се добиват в горска среда и по смисъла на Закона за горите (глава пета, раздел I) са недървесни горски продукти, над 10 години държавата в лицето на горската система не желае да заеме позиция относно регулацията и опазването на това подземно богатство. По оценка на чужди търговци България е изключително богата на този ресурс и не отстъпва в количествено и качествено отношение на традиционните производители на трюфели като Италия, Франция и Испания.

Липсата на контрол и регулация, от една страна, и сериозните находища, най-вече в Северна България, създадоха "златна треска" сред немалка част от населението. Сега в страната има минимум 10 000 ловци с обучени кучета и още десетки хиляди души, които обикалят и съсипват горите, ровейки насяло със селскостопански сечива, мотофрези, моторни духачки за листа и други подръчни материали.

Тези дейности въздействат

негативно на повърхностния почвен слой и мъртвата горска покривка в десетки хиляди хектари горска територия, унищожават се милиони фиданки, ценен подраст, изсушават се почвите, създават се условия за образуване на ерозия, променя се екологичната среда в зряващи и зрели гори, компрометират се създадените условия за естествено семенно възобновяване на горите и същевременно се просушават и унищожават самите трюфелови находища. Брането на зелени трюфели, което вече е в големи размери, подхранва на нищожни цени нелегалния чуждестранен пазар и унищожава богатите находища, процес, който се наблюдава от три-четири години.

Всички тези все по-засилващи се процеси се наблюдават безучастно от хилядите лесовъди и горски служители по места. Ръководствата на горския сектор през изминалите години, независимо от големия медиен шум, сякаш не разбраха и не осмислиха какъв сериозен ресурс излиза от поверените им от държавата гори и как се нанасят щети на горите.

От друга страна, това безучастие роди корупционни процеси сред горски служители по места. Ловни арендатори и обслужващи ги държавни горски служители и ръководители безнаказано и противозаконно забраняват на едни ловци да добиват трюфели в обширни територии, а разрешават на други, притежаващи протекции. Въздейства се със заплахи за физическа разправа над ловците на трюфели, ловуващи по единствения регламентиран начин за цяла Европа - с обучени кучета. Подведени от бездействието на ръководствата на горския сектор, директори на стопанства по места създават и прилагат разнообразни, но едно незаконнообрази, правила за ограничение на права на български граждани. Създават се условия, при които в разрез със Закона за горите се ограничават възможностите на едни за сметка на други. Директори на стопанства с нелепи разпоредби, включително в писмен вид, влизат в ролята на разпределител на национално богатство, облагодетелстват трети лица. Без никакво основание, по неясни критерии на едни се дават разрешителни за събиране на гъби, а на други не се дават. Ръководители на държавни предприятия, обръкани от недобре работещи текстове в Раздела за недървесни горски продукти в Закона за горите, направиха слаби

опити през 2015-2016 г. за въвеждане на ред, но виждайки още по големия хаос вследствие на "реда", който се опитаха да приложат, сякаш оставиха директори-те на стопанства и горските

служители по места сами да се оправят във все по-засилващото се безредие.

При такива условия реакциите на немалко ловци на трюфели са неправомерни и крайни. Наблюдават се действия на самоуправство, или явно браконьерство, и унищожаване на табели и ограждения в горите. Не са редки групови побоища, най-вече срещу хора, които разравят безобразно горската покривка и събират маломерни зелени трюфели. Залагат се отровни примамки в горите, тровят се и се избиват кучета, струващи хиляди лева. Растат настроенията срещу опити на горски служители да извършват незаконосъобразна регулация. Всички оспорвани актове, съставени срещу ловци на трюфели, се анулират от съдилищата, защото няма сериозна нормативна основа за съставянето им.

Действително дейността е сравнително доходоносна, но тя е такава само за ловци с добре обучени кучета и най-вече за изкупвачите, които се роят постоянно и правят износ, предимно за италианския пазар. Ползвайки пълното безредие и липса на защита на ценния ресурс, в бранша навлязоха чужденци - авантюристи от Италия, Румъния, Македония, Турция. Те изкупуват на минимални цени трюфели, които реализират за необявени печалби в чужбина. От страната се изнасят ресурси и печалби безконтролно при бездействие на държавни служби.

Под натиска на създадена в Русе Асоциация на ловците на трюфели през есента на 2016 г. тогавашното Министерство на земеделието и храните възложи на работна група да изготви проект на наредба за въвеждане на ред в този бранш. Вариант на наредбата бе готов до края на 2016 г., но не беше даден за обсъждане. Макар че се направи стъпка да се проучи европейския опит, вариантът беше изготвен недобре, защото се базира на лошо работещи текстове в Закона за

Черен летен трюфел

горите, нормативни противоречия, непознаване на биологията на видовете и на опита при ловуването на трюфелите, и няма да създаде спокойствие в сектора, а напротив ще внесе още повече объркване. В проектонаредбата има текстове със заложени корупционни възможности. Главното в проекта е опитът да се разделят горските територии на участъци и да се дадат на очевидно привилегировани лица, а хората, хранещи и обучаващи кучета и ежедневно работещи в горите, да се превърнат в наемни работници на арендатори.

Тъй като напрежението и недоволството сред практикуващите дейността нараства, смятам за необходимо Министерството на земеделието, храните и горите и Изпълнителната агенция по горите с предимство да вземат мерки, чрез които да успокоят ангажираните с лов на трюфели, да прекъснат възможностите за корупционни практики и да въведат ефективен контрол, чрез който да се гарантира запазването на находищата от трюфели, осигуряване на реални приходи за собствениците на горски територии и прекратяване на вредните действия за горите.

Спецификата на ловуването на трюфелите и най-правилната организация на тази дейност се различава концептуално от някои постановки на Закона за горите и поради тази причина той не е в състояние да обхване всички конкретни елементи от процеса на ловуване на трюфели, изкупуването и търговията с тях. Затова, с оглед на важността и масовостта на проблема, е навяла необходимостта да бъде създаден закон, който да гарантира запазването на трюфеловите находища, така както са сторили Италия, Франция, Испания и другите страни с традиции.

Инж. Руслан
МИХАЙЛОВ

Това остава от горската покривка след нерегламентирано бране на трюфели

Годишнини

Инж. Иван ПАВЛОВ на 70 години

Роден е на 23.06.1948 г. в Любимец, Хасковска област. Завършва ВЛТИ през 1975 година.

Работа започва в ГС - Свиленград. От 1982 до 2010 г. е директор на ГС - Харманли. Пенсioniра се през 2011 г. като директор на ДЛС "Тополовград".

Инж. Павлов има голям принос за създаването на над 50 000 дка нови гори, в т.ч. интензивни култури от топо-

ли. Под ръководството му са направени десетки километри камионни горски пътища. Полага огромна организаторска работа за потушаване и ликвидиране на последиците от големите горски пожари и възстановяване на опожарените площи с подходящи дървесни видове в района на ГС - Харманли.

Инж. Павлов е уважаван от колегията лесовъд за неговия цялостен лесовъдски принос.

Доц. г-р Костагин БРОЩИЛОВ на 70 години

Роден на 15.08.1948 г. в с. Лилково, Пловдивска област. През 1972 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Започва работа като проектант в "Агроролеспроект". От 1975 г. е научен сътрудник в Опитната станция по бързорастящи горскодървесни видове - Свищов.

През 1987 г. преминава на работа като научен сътрудник в Опитната станция по дъбовите гори в Бургас, на която през

2001-2007 г. е директор. Научноизследователската му работа в Станцията е многоostranna и е свързана с технологията за контейнерно производство на фиданки, създаването на култури от кедри и от дъбове.

Доц. д-р Брошлов е изтъкнат научен работник в двете опитни станции, със съществен принос в създаването на интензивни горски култури и устойчивото стопанисване на дъбовите гори и запазване на биоразнообразието в тях.

Инж. Венцислав ГРЪНЧАРОВ на 80 години

Роден е на 24.08.1938 г. в с. Бачево, Благоевградска област. Висшето си образование, специалност "Биологични основи на селското стопанство", завършва през 1969 г. в Софийския университет "Св. Климент Охридски".

Целият трудов стаж на инж. Грънчаров преминава в Горско стопанство - Добринище, където постъпва като началник на ГТУ, а след това е заместник-директор и директор. Пенсioniра се в края

на 2002 година.

В продължение на повече от 40 години под негово ръководство са залесени над 50 000 дка нови гори. За изпълнението на задачите по залесяването, отглеждането на млади насаждения и дърводобива организира строителството на над 50 км нови горски пътища. Развива успешна страничната дейност.

За заслуги към горското стопанство е награждаван многократно с престижни награди.

Инж. Янка ГЕРГОВА на 75 години

Родена е на 29.05.1943 г. в с. Бачево, Благоевградска област. Завършва в Техникум по горско стопанство "Христо Ботев" във Велинград. Във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", се дипломира през 1966 г.

Същата година започва работа в Горско стопанство - Бачево, а през 1976 г. е назначена за завеждащ отдел

"Планиране" в Горско стопанство - Разлог. Има определен принос за постигнатите високи резултати при изпълнението на задачите в стопанството.

Като лесовъд и общественик инж. Янка Гергова непрестанно е работила за издигането на авторитета на горското стопанство и лесовъдската колегия.

Горска територия с богато находище на трюфели

Нова учебна база на ЛТУ посрещна студентите

На 25 септември ректорът проф. д-р Иван Илиев официално откри реновирания етаж, изграден по проекта за “Модернизирани и обновяване на образователната инфраструктура на Лесотехническия университет” (сн. 1). Проектът е финансиран по Оперативна програма “Райони в растеж 2014-2020 г.”, по приоритетна ос 3 “Регионална образователна инфраструктура” и процедура по директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ “Подкрепа за висшите училища в Република България”. Модернизираната сграда бе осветена от Неврокопския митрополит Серафим, завършил Университета преди 21 години. На церемонията присъстваха директорите на ЮЗДП - инж. Дамян Дамянов, на СЗДП - инж. Цветко Цветков, на СЦДП - инж. Цветелин Миланов, директорът на дирекция “Гори и лесовъдски дейности” в ИАГ д-р инж. Ценко Ценов, председателят на Съюза

на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров, ръководителят на проекта чл. кор. на БАН проф. д-р арх.н. Атанас Ковачев, заместник-ректорите, деканите на факултетите и преподавателите в Лесотехническия университет.

Приветствие по случай успешното приключване на проекта отпрати проф. Стати Статев, ректор на УНСС и заместник-председател на Съвета на ректорите в Република България.

За една година е ремонтиран подпокривният етаж на Ректората с площ 2317,30 м² и са създадени 26 учебни кабинета, 3 зали за проектиране и 2 зали за лекционна дейност със специално оборудване, което включва над 160 нови компютърни системи и мултимедийни устройства и апаратура за учебна работа (сн. 2). Направена е укрепваща

метална конструкция на подовата плоча на мансардния етаж. Изградени са два нови панорамни асансьора и евакуационно стълбище и е монтиран нов асансьор в северната част на сградата. В цялата сграда на площ 17 500 м² е извършена пълна подмяна на отоплителната и осветителната инсталация, изградена е вентилационна система.

Приблизително 160 студенти и преподаватели едновременно ще могат да провеждат занятия на преустроения етаж. Обзавеждането е изработено в Базата за дървообработване и производство на мебели със средства на Университета.

По-късно същия ден в Аулата на ЛТУ новата учебна година бе открита с академично слово на проф. д-р Иван Илиев.

Сред гостите, уважили тържеството, бяха Неврокопският митрополит Серафим, зам. изпълнителният директор на БАБХ д-р Петя Петко-

ва, акад. Александър Александров, проф. Христо Цаков и д-р инж. Ценко Ценов.

По традиция зам.-ректорът по учебната дейност проф. Милко Милев връчи на първокурсника от специалността “Ветеринарна медицина” Красимир Коцев - един от най-успешно представилите се кандидат-студенти, символичната студентската книжка и ключа на Университета.

Тази година новоприетите студенти в образователно-квалификационна степен “бакалавър” и “магистър” са общо 656, като първокурсниците са 411.

Поздравителни адреси бяха получени от министъра на туризма Николина Ангелкова, посланика на България в Конфедерация Швейцария и княжество Лихтенщайн д-р инж. Меглена Плугчиева, и.д. изпълнителен директор на ИАГ инж. Росен Попсаков, ректори на университети.

Женя СТОИЛОВА

Асоциация “Общински гори” на 10 години

На 25 септември в читалище-паметник “Отец Паисий - 1859” в Самоков Асоциация “Общински гори” (АОГ) отбеляза 10-та годишнина от своето учредяване с тържествено общо събрание. Официални гости бяха кметът на община Самоков Владимир Георгиев и проф. д-р Иван Палигоров, председател на Съюза на лесовъдите в България.

Д-р Ценов - директор на дирекция “Гори и лесовъдски дейности” в ИАГ, прочете поздравителен адрес от името Изпълнителната агенция

по горите. Той беше награден с грамота и юбилеен плакет за особени заслуги в укрепването на сътрудничеството между Асоциация “Общински гори” и Изпълнителната агенция по горите, връчени му от изпълнителния директор инж. Тихомир Томанов и от председателя на Управителния съвет на Асоциацията и кмет на община Сливен Стефан Радев.

Отличия получи и предишните председатели на организацията - Живко Тодоров - кмет на община Стара Загора, и Маргарита Петко-

ва, както и бившият главен секретар на АОГ инж. Иван Гройчев.

На 11-ото общо събрание на Асоциацията бяха изнесени доклади на Управителния съвет за дейността през 2017 г. и доклад на Контролния съвет за финансовото състояние на организацията. Събранието утвърди докладите и прие работен план и бюджет за 2018 година.

Поздравителни адреси бяха получени от Съюза на лесовъдите в България и Националното сдружение на общините.

Участници в тържественото общо събрание на АОГ “Общински гори”

Бележити лесовъди

Д-р инж. Алекси Дамянов - живот, посветен на стопанисването на горите

Известният български лесовъд д-р инж. Алекси Николов Дамянов е роден на 11.02.1918 г. в севлиевското село Коевци, Габровска област.

През 1937 г. завършва средно образование в Севлиево. Любовете му към природата и гората го отвежда през 1938 г. в Загребския лесовъден факултет. Военното положение обаче го принуждава през 1940 г. да се завърне в България. Продължава следването си в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския държавен университет, в който се дипломира през 1943 г. като лесовъд.

След войната постъпва като лесничей в Горското стопанство в Батошево, Севлиево, а след пет години става директор на стопанството. Добрата теоретична подготовка, изключителната му трудоспособност и усетът да работи в колектив позволяват да се наложи като отличен ръководител. Това е и предпоставка през 1950 г. да бъде назначен в Министерството на горите. В централното горско управление инж. Дамянов работи до пенсионирането си през 1979 г. и става един от видните ни специалисти по стопанисване на горите.

В продължение на почти три десетилетия неговата дейност е свързана с отглеждането, възобновяването и стопанисването на горите. Натрупал солидни познания и богат практически опит, работи в продължение на много години по проблемите на превръщането на нискоствълените и слабопроизводителните насаждения във високоствълни по метода на акад. Мако Даков. Инж. Дамянов организира залагането на теренни опити и провеждането на национални съвещания по прилагането на метода на практиката. Под негово ръководство и пряко участие с успех са изве-

дени мероприятията за превръщане на над 500 000 дка нискоствълни гори във високоствълни.

Отделя особено внимание на отгледните сечи в горите. Теоретичните си познания и богатия експериментален опит в тази насока обобщава в своя труд “Отглеждане на младите горски насаждения” (Земиздат, 1964). В тази книга на достъпен език авторът описва особеностите на отглеждането на младите насаждения по видове гори съобразно техния състав и стопанска цел, разглежда основните постановки по отглеждането на смесените дъбови насаждения и културите, създадени върху реконструкции, дава и работните схеми за прореждане по комбинирания метод. Допълнение на тази разработка е книгата “Как порационално да се използват дървесните отпадъци в горите” (Земиздат, 1964), в която той е съавтор.

На базата на многогодишните си изследвания и задълбочения анализ на резултатите от превръщането на издънковите гори в семенни инж. Дамянов разработва своя методика за създаване на семенни дъбови насаждения под склопа на ценни издънкови насаж-

дения и я внедрява в практиката. Обект на проучване и експериментирание са нискоствълените гори в Лудогорието, Добруджа и Севлиево.

Получените резултати са анализирани и обобщени в неговия труд “Особености при създаване на семенни дъбови насаждения под склопа на издънковите гори” (Земиздат, 1973), който е в основата на кандидатската му дисертация (днес докторска теза), за което му е присъдено звание “кандидат на селскостопанските науки” (днес доктор). В дисертацията си авторът проследява методично цикъла на превръщането на издънковите церови насаждения в смесени високоствълни дъбови, като получените резултати са доказани не само експериментално, а и намират широко приложение в нашата лесовъдска практика. Особено внимание се обръща на екологичните изисквания и принципи при създаване на смесени с подходящи спътници дъбови насаждения за производство на висококачествена едра строителна дървесина. Представена е идеята за изкуствено възобновяване на издънковите церови насаждения с дъбове под техния склоп, както и схемата за практическото ѝ изпълнение. На практика това се оказва успешен начин за превръщане на издънковите церови насаждения в семенни дъбови и би било полезно съвременните специалисти по стопанисване на горите да си го припомнят и да използват в практическата дейност. Авторът се спира и върху ролята и значението на сребролистната липа като спътник на семенните дъбови насаждения. Посочва и необходимостта от допълнителното проучване на въпросите, свързани с отгледните сечи в смесените насаждения с цел формиране на двуетажни дървостои,

най-целесъобразните турнуси за стопанисване на насаждения, селекционно-генетичните качества на нашите видове дъб.

СOLIDНАТА му теоретична подготовка и богатият му практически опит са предпоставката за неговото участие в изработването на редица справочници, наръчници и прогнози за развитие на дървесните ресурси и други помагала. Автор е на редица статии в сп. “Горско стопанство” и други периодични издания у нас и в чужбина.

Венец на многогодишната съзидателна работа на д-р инж. Алекси Дамянов в полза на българската гора е започнатото от него през 1974 г. изграждане на крайселищния парк до родното му село Коевци. Върху площ над 200 дка са залесени 168 дървесни и храстови вида. В тях експерти от ОСБГДВ - Свищов, Института за гората при БАН и други водят подробни проучвания върху растежа, здравословното състояние и динамиката на запасите на дървесните видове. Обобщените резултати дават представа кои от видовете могат да намерят място в бъдещите залесявания в района.

Всички колеги, които са работили или са имали контакт с инж. Дамянов, помнят го като специалист с изключителни познания в областта на стопанисването на горите и като личност, всецяло отдадена в служба на българската гора. За постигнати успехи д-р инж. Дамянов и ръководените от него колективи многократно са награждавани с правителствени и ведомствени награди и отличия.

След излизането си в пенсия до кончината си през 2002 г. се интересува от проблемите на горите и горското стопанство и състоянието на създадените от него култури и насаждения.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

IN MEMORIAM

На 2 юни почина инж. Ненко Богомилев Филипов.

Роден е на 17.03.1947 г. в с. Новачене, Плевенска област. През 1975 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

През 1976-1978 г. работи в ГС - Пазарджик, като лесничей и зам.-директор. През 1978 г. е главен специалист по капитално строителство в ГСК - Пазар-

джик. От 1979 до 1982 г. е на работа в Горскопромишлените предприятия в Усогорск и Междуреченск в Република Коми. След завършването си е завеждащ разсадниците и капиталното строителство в ГС - Плевен. През 1985 г. постъпва в РДГ - Пловдив, където работи до пенсионирането си през 2010 г. последователно като главен експерт и директор на Регионалната дирекция.

След пенсионирането си е лицензиран лесовъд на частна практика.

Поклон пред светлата му памет!

На 2 август почина инж. Иван Николов Искров.

Роден е на 13.02.1953 г. в Бургас. През 1979 г. се дипломира във ВЛТИ.

Започва работа като плановик в Горскостопанския комбинат - Бургас, където последователно е началник на планов отдел, главен специалист по планиране, експерт и главен експерт.

През 1991 г. Горскостопанският комбинат се преобразува в Държавната горска фирма „Ропотамо“, която той оглавява. През 1993 г.

е назначен за управител на „Дъбрава“ ЕООД - Бургас, където работи до 1999 година.

През 1999 г. напуска системата на горите и започва работа като мениджър „Доставка на дървесина“ в „Кроношпан - България“ ЕООД - Бургас, където работи до пенсионирането си през 2018 година.

Инж. Искров никога не прекъсва връзката си с горското ведомство. Като представител на Асоциацията на българските преработвателни на дървесина участва в качеството си на експерт в разработката на програми, нормативни документи, обществени обсъждания и други, свързани с развитието на горския сектор.

Поклон пред светлата му памет!

На 10 септември почина инж. Гено Начев Михалски.

Роден е на 29.10.1941 г. в с. Паничери, Пловдивска област. ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, завършва през 1966 година. Същата година започва работа в ГС - Клисура, където последователно е началник на ГТУ, началник на отдел „Планов“ и заместник-директор.

От 1970 до 1978 г. работи в ИППГСС „Агролеспроект“ като проектант и ръководител на проектантски колектив.

През 1978 г. е назначен за заместник главен директор на ГСК - Пловдив. През този период са постигнати значителни успехи в стопанисването и дърводобивната дейност.

През 1984 г. е ръководител на група специалисти за оказване на техническа помощ в областта на горското стопанство в Никарагуа.

През 1991-1993 г. е генерален директор на горскотърговската фирма „Средна гора“, а през 1995-1997 г. е управител на „Средна гора“ ЕООД.

На два пъти е уволняван по политически причини.

От 2002 до 2004 г., когато се пенсионира, е заместник-директор на РУГ - Пловдив.

Поклон пред светлата му памет!

На 12 септември почина инж. Вангел Димитров Аврамов.

Роден е на 26.08.1948 г. в Петрич, Благоевградска област. През 1971 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“. Същата година постъпва като началник ГТУ в ГС - Първомай, а от 1974 до 1982 г. е зам.-директор. Има голям принос в залесяването и овладяването на пороите в Огражден, интродуцирането на корковия дъб в региона. За активната си работа в стопанството е удостоен със званието „Отличник на Ми-

нистерството на горите и горската промишленост“.

През 1985 г. става експерт по стопанисване на горите в ГСК - Благоевград, а след това е началник на отдел, зам.главен директор на РДГ - Благоевград. Началник на РУГ - Благоевград, е през 1995-1997 и 2001-2003 година.

От 2004 до 2012 г., когато се пенсионира, е директор на ДПП „Рилски манастир“. По-късно работи като лесничей в Община Кочериново и като частен лесовъд.

Инж. Аврамов участва в редица научни разработки и изследвания, създаването на инструкции и има над 20 статии в печата.

Поклон пред светлата му памет!

На 18 септември почина д-р инж. Кирил Тодоров Цанов.

Роден е на 28.09.1935 г. във Велинград, Пазарджишка област. През 1954 г. завършва Техникума по горско стопанство в родния си град, а през 1967 г. - ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Като техник-лесовъд работи в Горските стопанства в Нови пазар и Велинград. След придобиване на висшето си образование е заместник-директор на ГС „Антон Иванов“, директор на ГС - Белово. От 1971 до 1991 г. е директор на ГС - Велинград. През 1991-1993 г. е главен директор на РДГ - Пазарджик, след което се връща отново като директор на ГС - Велинград, където се пенсионира през 1995 година. В продължение на пет години след това е преподавател в Техникума по горско стопанство в Батак.

Като ръководител на ГС - Велинград, орга-

низирал залесяването на над 100 000 дка нови гори и отглеждането на хиляди декари млади насаждения и култури, създава разсадник „Кемера“, с автоматично напояване, механизирал дърводобива, въвежда собствен автомобилен транспорт, изгражда основните пътни артерии, построява модерна ремонтно работилница, залага дълготрайни опитни площи и внедрява в практиката много научноприложни разработки.

Под негово ръководство е изготвен и реализиран проект за зелен пръстен от три лесопарка около Велинград на обща площ 7500 декара.

Като главен директор на РДГ - Пазарджик, работи по проблемите на възобновяването на горите, организира множество национални съвещания.

През 1984 г. защитава дисертация и получава научната степен „кандидат на техническите науки“ (доктор).

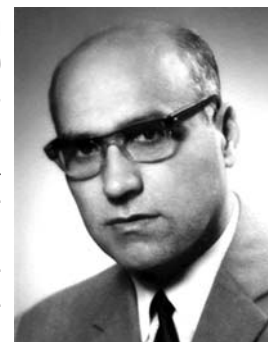
Награден е с „Орден на труда“ - златен, и е носител на званието „Отличник на Министерството на горите и горската промишленост“. Публикува над 50 статии, съавтор е на три книги.

Поклон пред светлата му памет!

На 11 септември почина доц. д-р Станчо Димитров Керенски.

Роден е на 13.08.1921 г. в с. Сопот, Ловешка област.

През 1946 г. завършва Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. От 1947 до 1950 г. работи като технически ръководител на бригада за горски строежи в Троян. След това до 1954 г. е директор на „Горстрой“ - Пловдив, ръководител на проектантска група в „Леспроект“ - София, и ръководител на проектантски сектор в „Промпроект“ - София.

От 1954 до 1983 г. е научен сътрудник в Института за гората при БАН. През 1967 г. става ст.н.с. II ст. (доцент), а през 1972 г. - „кандидат на селскостопанските науки“ (доктор). През 1975-1982 г. е хоноруван преподавател във ВЛТИ.

Професионалният и научен път на д-р Керенски е посветен на проектирането и строежа на горските пътища и изследванията, свързани с овладяване на ерозията и техническото укрепяване на поройната хидрографска мрежа. Има над 60 научни разработки, статии, доклади и пет книги.

Отличен е с орден „Кирил и Методий“ - I ст., и други награди.

Поклон пред светлата му памет!

На 20 септември почина доц. д-р Стефан Мирчев Стоянов.

Роден е на 16.04.1945 г. в София. Завършва ПЖИ „Тодор Каблешков“, а през 1975 г. и ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“. Една година работи в ГС - София.

Във ВЛТИ постъпва като асистент в катедра „Ловно стопанство и лесозащита“ през 1976 г., през 1987 г. става доцент. През 1983 г. защитава докторска дисертация в областта на лесозащитата. Неколкократно е избран за ръководител на катедра, под негово ръководство са подготвени ня-

колко випуска специалисти по лесозащита. Заместник-председател е на Националната комисия по лесозащита.

Освен с преподавателската работа се занимава с проучвания в областта на горската фитопатология, прилага и популяризира методите на дендрохронологията, като е съавтор на първото у нас „Ръководство на дендрохронологичен анализ“ и на „Дендрохронология“. Участва в разработката на редица нормативни документи в областта на защита на горите. Изнася доклади пред европейски и световни форуми и участва в изготвянето и реализирането на много научни проекти. Член е на Европейския горски институт и експерт по фитопатология във ФАО.

Поклон пред светлата му памет!

История, запазена за поколения

Държавното горско стопанство в Брезник по случай 90-годишния си юбилей издаде дипляна, която разказва за миналото и настоящето на горската структура в този край.

В нея са проследени етапите на дейността на създаденото през 1928 г. стопанство със задача стопанисването на съществуващите частни, общински и държавни гори.

Представени са снимките и имената на директорите,

ръководили през годините стопанството. Описани са природните, географските и историческите данни за територията му и туристическите забележителности на община Брезник.

Включени са и природните и туристическите забележителности на община Брезник, сред които лесопаркът „Бърдото“.

Дейността на лесовъдската колегия, която понастоящем стопанисва зеленото богатство на Брезнишкия край, е представена чрез достъпна информация и снимки.

(За честването на 90-годишнината на ДГС - Брезник, четете на стр. 8).

90 години Държавно горско стопанство - Брезник

Горди със своята история, уверени с приноса

Директорът на ДГС - Брезник, инж. Петър Савев с поздравително слово

Колективът на ДГС - Брезник, с директора инж. Петър Савев, заместник-директора инж. Петя Стаменова, главен счетоводител Валентина Генчова и главния секретар на ИАГ Илиан Точев, гл. експерт в ИАГ инж. Тони Кръстев и зам.-ректора на ЛТУ проф. Милко Милев

Проф. д-р Милко Милев връчва поздравителен адрес и плакет на ЛТУ

Наградената лесовъдка ветеран инж. Мери Попова

Работата на лесовъда в Граовската котловина е записана със златни букви в историята на българското горско дело. В началото на XX в. всички планински вериги, обграждащи котловината, представляват опороени и обезлесени склонове. Ерозията на почвата е предпоставка за поройни прииждания на реките, застрашаващи населените места в подножието им. Началните залесявания са направени след Първата световна война върху северните склонове на м. Бърдото над Брезник. В началото на 20-те години големи залесявания са извършени и над с. Ноевци и в м. Букова глава. Масовото овладяване на поройната картина чрез създаването на нови гори и баражно строителство, преобработило природата на този красив край, започва през 50-те години. Всички големи склонове в планинските вериги Вискярка планина, Предела, Балчар, Дебелец, планинските възвишения над селата Долна и Горна Секирна, Станьовци, Банище, Гигинци, Душинци, Гребен са залесени. Днес можем да видим най-добре оформените горски масиви, даряващи въздух и прекрасна жизнена среда на населените места, в местностите Бърдото и Букова глава. Така, че другото име на брезнишкия лесовъд е наистина "залесител". Днес потомците на първите и на последвалите ги с големите залесявания лесовъди отдават дължимото на тяхното дело. Те не само пазят историята, не само се гордеят с нея, а дават пример за

истинската приемственост, като опазват, обогатяват и устойчиво ползват създадения дървесен ресурс.

На 27 септември колективът на ДГС - Брезник, тържествено отбелязва 90-ата годишнина от създаването на горската служба в района.

Честването на годишнината, което започна пред сградата на стопанството под звуците на "Хубава си, моя горо", бе уважено с присъствието

Полагане на венец пред паметника на инж. Стамен Димитров

Фолклорният състав на читалище "Просвещение 1870" в Брезник

Работещите в "Трейс ристортиз" ООД се включиха в залесяването

на главния секретар на ИАГ Илиан Точев, и главния експерт в отдел "Недържавни гори и контрол върху дейностите в горите" инж. Тони Кръстев, директора на ЮЗДП инж. Дамян Дамянов и инж. Ваня Каменова - член на Управителния съвет на Предприя-

тието, кмета на Брезник Васил Узунов, председателя на Общинския съвет Виолета Младенова, директора на РДГ - Кюстендил, инж. Здравчо Тодоров, заместник-ректора на Лесотехническия университет проф. д-р Милко Милев, директори и заместник-директори на съседните държавни горски стопанства, ветера-

ни, граждани.

Тържествено слово за юбилея на ДГС - Брезник, произнесе неговият директор инж. Петър Савев. В него той не пропусна нито едно значимо име и нито едно значимо дело, постигнато в дългата история на горската структура в този край. Приносът на колектива, който днес продължава да пише достойно историята на стопанството, също бе отбелязан подобаващо. Инж. Савев връчи грамоти на шестима заслужили лесовъди ветерани, работили в стопанството. За всички ученици от СУ "Васил Левски", участвали в изложбата за родната гора и 90-годишнината на стопанството, имаше подаръци.

Поздравителни адреси и плакети бяха поднесени от името на ИАГ от Илиан Точев, от ЮЗДП - Благоевград - инж. Ваня Каменова, от ЛТУ - проф. д-р Милко Милев, от РДГ - Кюстендил - инж. Здравчо Тодоров, от ДГС - Радомир, инж. Веселин Владов, от СУ "Васил Левски" - Емилия Волова, директор, както и от Ловно-рибарските сдружения "Сокол" и "Радомир".

Свежест и красота на празника внесе фолклорният състав на читалище "Просвещение 1870" в Брезник.

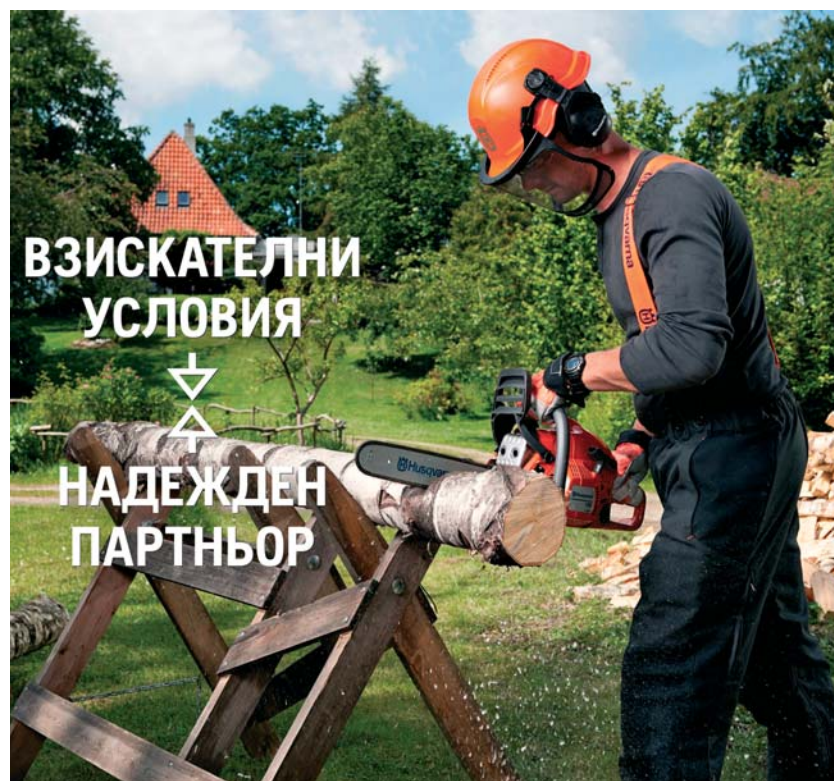
В духа на идеята на празника участниците в тържеството се отправиха в разсадника "Старият яз" за церемонията по поднасянето на венец и цветя пред паметника на заслужилия лесовъд инж. Стамен Димитров.

В лесопарка "Бърдото" над града бе организирано залесяване, в което освен лесовъдската колегия се включиха представители на други предприятия от общината и местни журналисти.

Диана ПЕТРОВА

Юбилейно табло за 90-годишнината на стопанството

ВЗИСКАТЕЛНИ
УСЛОВИЯ
НАДЕЖДЕН
ПАРТНЬОР

Husqvarna®

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД, София 1700, ул. "8-ми декември" 13, тел. 024 666 910
info@agroland.eu
www.husqvarna.bg